

BESLUT

2022-05-09 Dnr: 21/04719

SAKEN

Rapport, SVT1, 2021-12-06, kl. 18.00 och *Aktuellt*, SVT2, 2021-12-06, inslag om socialtjänstens hantering av hedersrelaterat våld; fråga om saklighet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kravet på saklighet.

INSLAGEN

Inslagen handlade om en granskning genomförd av Sveriges Television (SVT) som visat att barn utsatta för hedersvåld i flera fall låstes in på statliga ungdomshem, så kallade SiS-hem. I inslagen skildrades bland annat situationen för en flicka med det fingerade namnet Aisha, som hade låsts in efter hedersvåld från familjen.

Påannonseringen i *Rapport* löd enligt följande.

SVT har granskat hur myndigheterna hanterar hedersvåld mot barn och unga. Unga flickor utsatta för hedersvåld spärras in på låsta ungdomshem för att skydda dem från sina familjer. Det kan SVT avslöja.

I båda inslagen sa en reporter bland annat följande i ett reportage.

Och vi har lyckats spårat över 20 hedersförföljda ungdomar som de senaste åren placerats så. Inlåsta på statliga ungdomshem, för att skydda dem. Till exempel när deras boenden har röjts, när de själva har valt att rymma eller när de har blivit kidnappade tillbaka hem. [...] När socialtjänsten omhändertog Aisha skickades hon till ett låst statligt ungdomshem, SiS. Inte för att hon gjort något fel, utan för att det fanns höga murar. Och som de sa "så att familjen inte skulle hitta henne och ta henne". [...] Aishas socialtjänst vill inte uttala sig om hennes fall, men i ett inspelat samtal med henne säger socialsekreteraren att SiS var det enda säkra stället.

I *Aktuellt*-inslaget visades en längre version av reportaget och därefter intervjuades en lektor som forskat om hedersvåld. Han sa bland annat följande.

SiS har inte byggts upp för att hantera den här typen av problematik. Många av de här ungdomarna som är utsatta för hedersrelaterat förtryck och våld, de har egentligen inte

egen beteendeproblematik då. De tvångsomhändertas, skyddas, på grund av andras handlingar, oftast kriminella handlingar. Nämligen familjen och släktens.

I *Aktuellt*-inslaget hördes ett telefonsamtal med socialsekreteraren i det aktuella ärendet. Socialsekreteraren sa bland annat sa följande till Aisha.

Frivilliga insatser funkade ju inte, de hittade ju dig. Det var det enda alternativ som fanns, det enda Sverige har att erbjuda för inlåsning av ungdomar är ju SiS.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anför sammanfattningsvis följande.

Barn eller ungdomar som omhändertas på grund av hedersproblematik omhändertas enligt 2 § lagen om vård av unga (LVU). De utgör så kallade miljöfall. Dessa barn och ungdomar får inte placeras på låsbara enheter inom SiS. De som placeras på låsbara enheter är omhändertagna på grund av eget beteende enligt 3 § LVU. I inslagen framgick det inte att inlåsning på ungdomshem sker på grund av personens egna beteende och inte på grund av bristande föräldraförmåga. Inslagen gav därmed en felaktig bild av socialtjänsten och strider mot kravet på saklighet.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslagen överensstämmer med kravet på saklighet och anför i huvudsak följande.

Det stämmer såsom anmälarna anför att det inte ska gå att sätta hedersutsatta på ett låst statligt ungdomshem, SiS, på grund av familjens problem. Det ska ta stopp vid bedömning av socialnämnden och det ska inte gå att omhänderta ungdomar på låst enhet enligt 3 § LVU, med hänvisning till "eget beteende", när det i själva verket handlar om föräldraförhållanden. Men det SVT kunde visa i sin granskning var att det lagrum som finns inte alltid efterlevs.

Enligt praxis från år 2015, baserat på en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), kan exempelvis egna röjningar av var man befinner sig eller kontakt med familjen inte anses vara en tillräcklig anledning för att placera någon på SiS-institution enligt 3 § LVU, socialt nedbrytande beteende som avses för LVU.

15 kommuner har i svar till SVT uppgett att de har skyddsplacerat hedersutsatta på SiS, trots HFD:s praxis. Flera kommuner har svarat att de frångått HFD:s praxis för att skydda ungdomarna. I kommentarer till SVT framgår till exempel att det "är inte en bra lösning men har varit nödvändigt för att garantera skydd" och "vi haft ungdomar som i sin utsatthet utifrån heder haft höga egna sårbarhetsfaktorer och därmed utsatt sig själv för påtaglig risk vilket lett till 3 § LVU och därmed SiS".

SVT bedömde att det var av stort allmänintresse att lyfta fram hur svårt myndigheterna hade att skydda de hedersutsatta flickorna och följa praxis och hur flickorna därmed behandlades av samhället. Som framgår av inslagen har SVT beskrivit några av de omständigheter som föranlett att ungdomarna har placerats på låsbar enhet. Detta beteende – att till exempel rymma från placeringarna – har trots HFD:s praxis räknats som ”eget beteende” i domar från förvaltningsdomstolar som SVT har tagit del av. I en av domarna står bland annat följande.

Genom att vilja återvända till sin hemmiljö där det förekommer övergrepp och genom att röja sin vistelseort för sina föräldrar utsätter sig den unga för fara på ett sådant sätt att hennes beteende avviker från samhällets grundläggande normer och utgör ett socialt nedbrytande beteende.

I en annan dom står bland annat följande.

Efter att NN omhändertogs har hon röjt sin vistelseort på olika sätt och omplaceringar har varit nödvändiga utifrån skydd. NN omhändertogs på nytt enligt 6 § LVU med hänvisning till 3 § LVU den x december 202x och omplacerades till ett SIS-boende, eftersom det framkommit oroväckande uppgifter från personal på NN tidigare boende, varav de allvarligaste var att NN röjt sin vistelseort för sin familj återkommande gånger.

Inslagen baserades inte enbart på myndigheters offentliga beslut, utan även på information från en rad andra källor, både öppna och skyddade. SVT har även tagit del av flera inspelningar av samtal samt dokument där det bekräftas att Aisha låstes in på SiS-hem baserat på hotbilden från familjen, och inte utifrån någonting hon själv hade gjort. En del av ett av samtalen återgavs också i reportaget. SVT kan inte finna att inslagen ger en felaktig bild av socialtjänstens arbete, så som anmälarna hävdar.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Inslagen handlade om att barn och ungdomar som utsatts för hedersförtryck i flera fall hade placerats på låsta statliga ungdomshem efter att ha omhändertagits av socialtjänsten. Av inslagen framgick att det kunde diskuteras om placeringarna var lämpliga bland annat med hänsyn till den aktuella gruppens behov av skydd och stöd. Vad anmälarna har anfört om att barn och ungdomar som placeras på låsbara enheter är omhändertagna på grund av eget beteende enligt 3 § LVU medför enligt granskningsnämndens mening inte att inslagen blev missvisande på ett sätt som strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Erik Fichtelius och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Tamara Mivelli.

För granskningsnämnden

Ulrik von Essen

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Ulrik von Essen
TITEL, ORGANISATION:	Vice ordförande, Granskningsnämnden för radio och tv
IDENTIFIKATIONSTYP:	E-post (Ulrik.vonessen@dom.se)
IDENTIFIKATIONS-ID:	af09e54d06114fe6b86397949d0ba604
DATUM & TID:	2022-05-09 13:57:39 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-05-09 13:57:45 +02:00
Ref: 37887SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)